

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет природокористування
Факультет будівництва та архітектури
Кафедра гуманітарної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор,

к. е. н., доц. Федів І.М.

“ 8 ” 09 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ НАУКИ

(назва навчальної дисципліни)

для здобувачів ступеня доктора філософії

ОНП «Землеустрій та кадастр»

спеціальності 193 "Геодезія та землеустрій"

(цифра і назва спеціальності)

спеціалізація _____

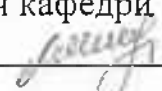
(назва спеціальності)

Львів 2023

Робоча програма навчальної дисципліни "Філософія науки" для здобувачів ступеня доктора філософії.

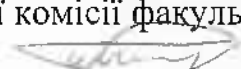
Розробник: Лазарева М. Л., кандидат філософських наук, доцент кафедри гуманітарної освіти.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри гуманітарної освіти.
Протокол від «30» серпня 2023 року № 1.

Завідувач кафедри гуманітарної освіти
_____ (М. Л. Лазарева)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено на засіданні методичної комісії факультету землевпорядкування та туризму.

Протокол від «31» серпня 2023 року № 1 _____.

Голова методичної комісії факультету землевпорядкування та туризму _____ (П. П. Колодій)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, ступінь

Ступінь: доктор філософії

Галузь знань: 19 "Архітектура та будівництво"

Спеціальність: 193 "Геодезія та землеустрій"
(шифр і назва)

Характеристика навчальної дисципліни:

Нормативна

Кількість кредитів: 4

Загальна кількість годин: 120

Вид контролю: іспит

Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: 4

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до загальної кількості годин становить для денної форми навчання 42 %.

2. Програмні результати навчання

Відповідно до освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії за спеціальністю «Геодезія та землеустрій» вивчення дисципліни «Філософія науки» сприяє формуванню наступних компетентностей та програмних результатів навчання:

Інтегральних:

Здатність ідентифікувати і вирішувати комплексні проблеми професійної та/або інноваційно-дослідницької діяльності, використовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, продукувати нові наукові ідеї, проводити самостійні оригінальні дослідження, результати яких мають теоретичну та практичну цінність, здійснювати науково-педагогічну діяльність.

Загальних:

ЗК2. Здатність систематизувати знання і розуміння філософсько-світоглядних засад методології пізнання, формувати та проводити оригінальні наукові дослідження, ідентифікувати актуальність наукової проблеми.

ЗК3. Здатність планувати і організовувати науково-дослідні роботи, визначати та уточнювати цілі, оцінювати та використовувати необхідні ресурси, вчиняти заходи щодо подолання ресурсних обмежень.

Програмні результати вивчення дисципліни:

ПРН2. Демонструвати здатність до критичного мислення, аналізу та синтезу, ґрунтовні знання теорії та новітніх технологій зі спеціальності, що охоплюють концептуальні засади розвитку, сформовані вітчизняними й зарубіжними науковими школами, вміння їх застосовувати та генерувати власні наукові ідеї для забезпечення сталого землекористування.

1. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Філософія в сучасному світі – зміна акцентів та орієнтирів.

Зміна вимірів раціональності та осмислення буття людини в філософії на початку III тисячоліття. Гуманізація цивілізаційного поступу та стратегія виживання людства.

Тема 2. Парадигма розвитку науки: класична, некласична, постнекласична.

Проблема походження науки. Сакрально-міфологічна наука. Специфіка середньовічного та ренесансного етапів розвитку науки. Наукова революція Нового часу та формування засад класичної науки (О. Конт, Г. Спенсер). Некласична модель розвитку науки (Т. Башляр, К. Поппер, І. Лакатос, Т. Кун). Постнекласична модель наукового прогресу (І. Пригожин, І. Стенгерс, П. Фейерабенд).

Тема 3. Синергетика як феномен та методологія постнекласичної науки і сталого розвитку.

Роль категорії системи в сучасній науці та системно-методологічні засади підходу пізнання до дійсності. Синергетика як теорія самоорганізації систем. Синергетична методологія упередження екологічних ризиків. Синергетика, економіка та проблеми сталого розвитку. Суспільні ризики небезпек та катастроф. Екологізація та глобалізація мислення як стратегія виживання людства.

Тема 4. Філософсько-наукова методологія.

Поняття методу та методології в науці. Методи наукового дослідження: типологія та пізнавальні можливості. Філософська методологія в науці та суспільній практиці. Методологічна специфіка сучасних загальнонаукових засобів пізнання. Регіональні та спеціальнонаукові засоби пізнання. Єдність науки та соціальної практики.

Тема 5. Сучасна наукова картина світу.

Наукова картина світу: сутність і типи. Концепції походження світу. Трактування виникнення життя і людини у філософії та науці.

Тема 6. Філософсько-світоглядні основи енергетизму як вчення про субстанційну й динамічну першооснову світу.

Планетарно-космічне мислення, забезпечення виживання людства та збереження цивілізації. Філософія природи у системі світоглядних орієнтацій особистості. (філософські проблеми біології, екології, економіки, механіки, земельних відносин тощо). Антропокосмізм як уявлення про гармонічну єдність людини та Всесвіту. Природничо-наукове спрямування космізму і ноосферизм В.Вернадського та Тейяра де Шардена. Ідеї української школи фізичної економії про працю, енергію, її космічний характер і фізичну природу додаткового продукту (С.Подолінський, М. Руденко). Гуманізація та гуманітаризація вищої аграрної освіти як ключовий фактор особистісного самовираження та самореалізації майбутнього фахівця.

Тема 7. Філософія техніки.

Поняття техніки та основні підходи до її визначення. Вихідні елементи техніки. Поняття технології. Причини зростання ролі технології в сучасному науково-технічному та суспільному розвитку. Зв'язок розвитку техніки з наукою та суспільством. Технікознавство та особливості розвитку сучасних науково-технічних дисциплін. Перспективи науково-технічного прогресу та його роль у становленні незалежної Української держави.

Тема 8. Людський вимір економіки.

Онтологія економіки. Пізнання економічного буття. Духовні аспекти економіки.

Тема 9. Філософські аспекти становлення та розвитку науки.

Суть наукового пізнання, знання та наукового дослідження. Етапи становлення і розвитку науки. Наукове знання, його структура, ідеали і норми. Цілі і функції науки. Наукознавство. Проблема класифікації науки.

Тема 10. Філософія грошей.

Гроші та їх роль в житті людини і суспільства. Морально-етичний вимір грошей. Гроші і проблема трансформації їх статусу в сучасному суспільстві.

Тема 11. Традиція та інновація в розвитку науки.

Наукова традиція: сутність, типи, етапи, функції. Інновації в науці. Роль технологій у розвитку сучасної науки.

Тема 12. Філософські аспекти становлення та розвитку науки.

Категорія "економічного" та її інтерпретації. Методологічні підходи до проблем економіки. Філософське підґрунтя напрямів економіко-методологічних досліджень.

Тема 13. Ноосферна методологія науки В.І. Вернадського.

Розвиток фізико-економічної методології В. Вернадського в новітній науці. Сучасні проблеми теорії В. Вернадського про ноосферу. Екологічні загрози індустріалізації-урбанізації та проблеми землеробства в XXI ст.

Тема 14. Наука як соціальний інститут.

Поняття науки як соціального інституту. Соціальні параметри наукової професії. Наукова комунікація.

Тема 15. Філософські засади сталого розвитку та збалансованого природокористування.

Поняття сталого розвитку: історія формування та сучасне трактування. Глобальні проблеми в контексті сталого розвитку. Засади філософії та етики довкілля і їх відображення у концепції сталого розвитку суспільства. Національна концепція сталого розвитку України.

4. Структура навчальної дисципліни

Теми	Кількість годин						
	денна форма				заочна форма		
	усього	у тому числі			усього	у тому числі	
		лекції	практ.	самост. робота		заняття з викладачем	самост. робота
Рік підготовки 1 Семестр 1				Рік підготовки 1 Семестр 1			
Тема 1.	6	2	2	2	6	4	2
Тема 2.	6	2	2	2	6	4	2
Тема 3.	6	2	2	2	6	4	2
Тема 4.	6	2	2	2	6	4	2
Тема 5.	6	2	2	2	6	4	2
Тема 6.	6	2	2	2	6	4	2
Тема 7.	6	2	2	2	6	4	2
Тема 8.	6	2		4	6	2	4
Тема 9.	6	2		4	6	2	4
Тема 10.	6	2	2	2	6	4	2
Тема 11.	6	2	2	2	6	4	2
Тема 12.	6	2	2	2	6	4	2
Тема 13.	6	2		4	6	2	4

Тема 14.	6	2		4	6	2	4
Тема 15.	6	2		4	6	2	4
Іспит	30			30	30		30
Усього годин	120	30	20	70	120	50	70

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософія в сучасному світі – зміна акцентів та орієнтирів	2
2	Парадигма розвитку науки: класична, некласична, постнекласична	2
3	Синергетика як феномен та методологія постнекласичної науки і сталого розвитку	2
4	Філософсько-наукова методологія	2
5	Сучасна наукова картина світу	2
6	Філософсько-світоглядні основи енергетизму як вчення про субстанційну й динамічну першооснову світу	2
7	Філософія техніки	2
8	Філософія грошей	2
9	Традиція та інновація в розвитку науки	2
10	Філософські аспекти становлення та розвитку науки	2

6. Теми винесені на самостійне вивчення

№ з/п	Назва теми
1	Людський вимір економіки
2	Філософські аспекти становлення та розвитку науки
3	Ноосферна методологія науки В.І. Вернадського
4	Наука як соціальний інститут
5	Філософські засади сталого розвитку та збалансованого природокористування

Завдання на самостійну роботу

1. Написання реферату. Ця форма самостійної роботи надає можливість студентам не лише переповідати думки авторів, а й висловлювати власні, тобто передбачає критичний аналіз різних точок зору. Обсяг 15 сторінок, план, список використаної літератури (не менше 3 джерел).
2. Аналіз монографій. Передбачає вміння критично аналізувати оригінальний текст і зробити висновки щодо його актуальності. Обсяг – 3 сторінки.
3. «Лист до автора твору». Ця форма самостійної роботи передбачає написання твору вільним стилем. У ньому можна висловити своє наукове й емоційне ставлення до конкретного автора книги, статі, наукової праці. Обсяг – до 3 сторінок.

Тематика рефератів

1. Основні глобальні проблеми сучасного світу.
2. Сучасний етап розвитку філософії та її гуманістична спрямованість.
3. Раціональність та її розмаїття виявів в сучасну епоху.
4. Неораціоналізм як особливий тип раціоналістичної філософії.
5. Ідеологія реального гуманізму і перспективи виживання людства.
6. Методологія та її основні рівні.
7. Роль науки в сучасному суспільстві.
8. Античний етап розвитку науки.
9. Наука Нового часу.
10. Сучасна НТР, її основні напрямки.
11. Фундаментальні і прикладні науки, їх характеристика.
12. О. Конт і його вчення про науку.
13. Віртуалізація науки в сучасних умовах та її критерії.
14. Римський клуб – міжнародна неурядова організація глобального прогнозування.
15. Методологічні проблеми синергетики.
16. Принципи сталого розвитку Землі. «Саміт Землі Ріо-92».
17. Глобальний план Маршала.
18. Глобальні сценарії розвитку людства.
19. Екологічні загрози сучасності.
20. Суспільні ризики небезпек і катастроф.
21. Пошук моделей пізнання в сучасній філософії.
22. Діалектика та її роль в науковому дослідженні.
23. Проблема істини в пізнанні.
24. Культурологічний та аксіологічний загальнонаукові підходи: сутність, пізнавальні можливості, шляхи застосування.
25. Кількісно-якісні методи дослідження та вимоги до їх застосування.
26. Регіональний рівень наукової методології та його значення у розв'язанні проблем стратегії виживання людства.
27. Пізнавальні можливості конкретнонаукових засобів спеціальних наук.
28. Наукова картина світу і природознавство.
29. Теорія відносності *А.Ейнштейна* і формування некласичної наукової картини світу.
30. Роль синергетики у становленні постнекласичної наукової картини світу.
31. Теорії історичного процесу в сучасній науці та філософії.
32. Натуралістична концепція походження людини та її інтерпретації.
33. Небулярна концепція походження світу: гіпотези та наукові реалії.
34. Сучасна наука про будову Всесвіту.
35. Християнський еволюціонізм *П.Тейяра де Шардена*.
36. Природничонаукове спрямування космізму.
37. Ноосферизм В.І.Вернадського і Тейяра де Шардена
38. Пантеїстичне співвідношення "Бог-Всесвіт" у системі поглядів людини на дійсність.
39. Роль землеробства у збереженні енергетичного балансу Землі.
40. В.І. Вернадський про енергію Сонця та її роль у функціонуванні біосфери.
41. Ноосферна концепція В.І. Вернадського та її значення у формуванні вчення української школи фізичної економії.

42. Енергія прогресу М.Руденка.
43. Фактор праці і проблема збереження енергії в працях С. Подолинського.
44. Проблема професійної підготовки сучасних науковців гуманітарного та соціального профілю.
45. Інтернет як канал комунікації сучасного вченого.
46. Гроші і проблема нагромадження багатства.
47. Морально-етичний вимір грошей.
48. Зарубіжні та вітчизняні проекти концепції сталого розвитку: спільне і відмінне у проблематиці.
49. Історія формування національної концепції сталого розвитку.
50. Трактатування інновацій у вітчизняній філософії та науці.
51. Проблема класифікації інновацій.

10. Методи навчання

- 1. Словесні методи** – лекції.
- 2. Наочні методи** – ілюстрація (слайди).
- 3. Практичні методи:** вправи, тести, твори, реферати.

11. Методи контролю:

- 1. Усне опитування** (фронтальне, індивідуальне).
- 2. Письмова аудиторна та позааудиторна перевірка** (есе, складання тез, побудова схем, підготовка різних відповідей, рефератів, контрольні роботи (з конкретних питань тощо).
- 3. Практична перевірка** (ділові ігри).
- 4. Стандартизований контроль** (тести).

Види контролю: Поточний контроль, проміжна та семестрова атестація.

12. Розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточне оцінювання										Іспит	Разом балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	50	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

13. Методичне забезпечення

Підручники і навчальні посібники; інструктивно-методичні матеріали до семінарських, занять; індивідуальні навчально-дослідні завдання; контрольні роботи; текстові та електронні варіанти тестів для поточного і підсумкового контролю, методичні матеріали для організації самостійної роботи студентів, виконання індивідуальних завдань.

14. Рекомендована література

Основна

1. Мельник В. Філософія. Наука. Техніка. Методолого-світоглядний аналіз. Монографія. Львів, 2010.
2. Наконечний Р., Васільєва О. Історія філософії. Навчальний посібник. Для студентів вищих навчальних закладів. Львів, 2013. 471 с.
3. Філософія науки та інноваційного розвитку. За науковою редакцією Л. Чекаля. Київ, 2010.

Додаткова

1. Аксюта М. Філософія науки. Навчальний посібник для підготовки магістрів в агр. вищих навч. закладах. Київ, 2004.
2. Вовк С. Філософські основи природознавства. Підручник. Чернівці, 2002.
3. Добронравова І., Білоус Т., Комар О. Новітня філософія науки. Підручник для студентів філософ. ф-тів та аспірантів. Київ, 2009.
4. Історія науки і техніки України. За науковою редакцією Л. Дещинського. Львів, 2011.
5. Лисий В. Діалектика: навч. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 480 с.
6. Наконечний Р., Васільєва О., Копитко А., Мисак Н. Світоглядні та філософські основи фізичної економії. Навчальний посібник. Для студентів, магістрів та аспірантів вищих навчальних закладів. Львів: ЛНАУ, 2012. 145 с.
7. Наконечний Р., Корчинський І., Васільєва О. та ін. Філософсько-світоглядні та економічні основи української школи фізичної економії. Навчальний посібник. 2-ге видання., випр. і доп. Для студентів, магістрів та аспірантів вищих навчальних закладів. Львів: ЛНАУ, 2013. 215 с.
8. Рижак Л. Філософія сталого розвитку людства. Навчальний посібник. Львів, 2011.
9. Снітинський В., Наконечний Р., Копитко А., Колюх В. Філософія. Навч. посібник. Львів, 2010.
10. Філософія. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів [Наконечний Р., Копитко А. та ін.]. За заг. ред. Р. Наконечного. Львів: Ліга-прес, 2014. 286 с.

Бібліотечні ресурси:

- Наукова бібліотека Львівського національного університету природокористування (м. Дубляни, вул. В. Великого, 1).
- Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника (м. Львів, вул. В. Стефаника, 17).
- Львівська обласна наукова бібліотека (м. Львів, проспект Шевченка, 13).
- Наукова бібліотека ЛНУ ім. І. Франка (м. Львів, вул. Драгоманова, 5, 17).
- Центральна міська бібліотека ім. Лесі Українки (м. Львів, вул. Мулярська, 2а).

Інтернет-ресурси:

https://pidru4niki.com/86773/filosofiya/filosofiya_nauki

<https://pidru4niki.com/filosofiya/>

<https://osau.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/Kurs-lektsij-Filosofiya-nauky.pdf>

<http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Phil-science.pdf>